

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

**ПОВЕЗАНОСТ ОПАЖЕНЕ МОТИВАЦИОНЕ КЛИМЕ У
ОДЕЉЕЊУ СА МОТИВАЦИЈОМ УЧЕНИКА И ЊИХОВИМ
ДОЖИВЉАЈЕМ НАСТАВЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА**

Мастер рад

Студент

Иван Трумић

Ментор

ван. проф. др Ана Орлић

Београд, 2022. год.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

**ПОВЕЗАНОСТ ОПАЖЕНЕ МОТИВАЦИОНЕ КЛИМЕ У
ОДЕЉЕЊУ СА МОТИВАЦИЈОМ УЧЕНИКА И ЊИХОВИМ
ДОЖИВЉАЈЕМ НАСТАВЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА**

Мастер рад

Кандидат:

Иван Трумић

4025/2021

Датум:

_____

Оцена:

_____

Ментор:

Ван. проф. др Ана Орлић

_____

Чланови комисије:

Доц. др Владимир Милошевић

_____

Асис. Марија Чолић

_____

Београд, 2022. год.

САЖЕТАК

Основни циљ овог рада био је да се испита повезаност опажане мотивационе климе у одељењу са мотивацијом ученика и њиховим доживљајем наставе физичког васпитања. Поред тога специфични циљеви су: проверити полне и узрасне разике између ученика у опаженој мотивационој клими, метријске карактеристике и факторску структуру инструмента за мерење мотивационе климе у одељењу, као и повезаност опажане мотивационе климе и мотивације ученика са њиховим бављењем физичким активностима ван школе. Истраживање је спроведено на узорку од 711 ученика основних и средњих школа. У истраживању су примењени инструменти: Упитник за мерење усмерености на учење и постигнуће у физичком васпитању (Learning and Performance Orientations in Physical Education Classes Questionnaire – LAPORPECQ) и упитник саморегулације (Self-Regulation Questionnaire). Резултати су показали да је мотивациона клима усмерена на задатак повезана са унутрашњом мотивацијом и са позитивнијим доживљајем наставе физичког васпитања. Поред тога показано је да инструмент за мерење мотивационе климе има добре метријске карактеристике, да ученици мушког пола као и млађи ученици имају развијенију унутрашњу мотивацију. Унутрашња мотивација је такође повезана са бављењем физичким активностима ван школе. Закључено је да у настави треба развијати мотивациону климу усмерену на задатак.

Кључне речи: мотивациона клима, саморегулација, ученици, физичко васпитање

ABSTRACT

The main aim of this paper is to examine the connection between the perceived motivational climate in the class and, on the other hand, the pupils' motivation and their experience of physical education classes. In addition, the specific objectives are: to check the gender and age differences between pupils in the perceived motivational climate, the metric characteristics and the factor structure of the instrument for measuring the motivational climate in the class, as well as the connection between the perceived motivational climate and the motivation of pupils with their engagement in physical activities outside school. The research was conducted on a sample of 711 primary and secondary school pupils. The instruments used in the research are the following: Learning and Performance Orientations in Physical Education Classes Questionnaire (LAPOPECQ) and Self-Regulation Questionnaire. The results showed that the task-oriented motivational climate is associated with intrinsic motivation and with a more positive experience of physical education classes. In addition, it was shown that the instrument for measuring the motivational climate has good metric characteristics, while male pupils, as well as younger pupils, have a more developed intrinsic motivation. Intrinsic motivation is also associated with engaging in physical activities outside of school. It was concluded that a motivational climate focused on the task should be developed in the classroom.

Keywords: motivational climate, self-regulation, pupils, physical education

Садржај

1. УВОД	4
2. ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ.....	6
3. ПОЈАМ МОТИВАЦИЈЕ	9
4. МОТИВАЦИОНА КЛИМА – ТЕОРИЈА ЦИЉЕВА ПОСТИГНУЋА	10
5. ТЕОРИЈА САМООДРЕЂЕЊА	11
6. ДОСАДАШЊА ИСТРАЖИВАЊА.....	13
7. ЦИЉЕВИ И ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА	19
8. МЕТОД.....	21
8.1 Узорак испитаника	21
8.2 Инструменти.....	21
8.3 Обрада података.....	22
8.4 Процедура	22
9. РЕЗУЛТАТИ.....	23
10. ДИСКУСИЈА И ЗАКЉУЧАК.....	32
11. ЛИТЕРАТУРА.....	36
12. ПРИЛОГ	39

1. УВОД

Један од аспеката који се највише тиче стручњака и истраживача у области физичког васпитања је разумевање фактора који утичу на учествовање ученика у настави физичког васпитања (ФВ) (Lewis, 2001). Један од најзначајнијих фактора је мотивација ученика у настави. Сама мотивација ученика може бити повезана са понашањем, тј. доживљајем часа физичког васпитања, како у позитивном, тако и негативном смислу. Мотивација одређује количину напора коју човек улаже у одређену активност, у овом случају у наставу физичког васпитања. Напор заједно са способностима (моторичким) одређује учинак у тој активности, а постигнути учинак доводи до различитих исхода или награда, као што је побољшање функционалних или моторичких способности. За мотивацију се може рећи да је она основни психолошки процес (Maslov, 1982).

Мотивациону климу у настави ФВ чини низ фактора који одређују циљеве што их ученик треба/хоће постићи, вредновања и награђивања његових „стремљења“ ка том циљу, захтеве који се постављају пред ученика, а тичу се његових односа с осталим актерима у настави (углованом су остале особе остали ученици или наставници) (Seifriz, Duda & Chi, 1992).

Мотивациона клима повезана је с карактеристикама одређеног наставног окружења, а који ће тип мотивационе климе превладати зависи од спољашних знакова који делују на ученике и помоћу којих они добијају поруку о томе који се тип понашања од њих траже и очекују да би постигли успех (Treasure & Roberts, 1998). Мотивациону климу можемо посматрати са два становишта. Објективна перспектива пружа увид у реалне ситуационе факторе који делују у ситуацији постигнућа, утичу на формирање обрасца мотивационе климе и може се препознати на темељу спољашних знакова типичних за поједини образац. Субјективна перспектива представља перцепцију реалне мотивационе климе, обухвата тумачење истих објективних знакова, индивидуално специфичних инструкција, оцена и повратних информација о властитом учествовању у спорту или у спортском деловању на часу физичког васпитања (Kavussanu & Roberts, 1996).

Одавно је познат значај физичке активности у развоју младе популације, као и позитивна утицај на раст због лучења хормона раста током физичке активности. Редовна физичка активност делује позитивно и на здравље и на психу човека. Физичку активност треба усталити

као навику, прихватити као свакодневну потребу јер повећава функционалне капацитете и побољшава квалитет живота. Она има позитиван утицај на здравље, тако да постоји видљива разлика између ученика који су физички активни и оних неактивних (Јановић, 2018). Школско физичко васпитање у великој мери доприноси побољшању нивоа физичке активности ученика. Поред тога, школско физичко васпитање има своја специфична обележја по којима се знатно разликује од других видова васпитања. Оно представља стваралачки процес приликом ког се ангажују свеукупне снаге и способности човека - физичке, умне, морално-вољне, естетске и друге (Крсмановић, 2012). Нажалост, настава физичког васпитања за неку децу представља једини начин да буду активни, а ниво те активности увелико може зависити од саме мотивације ученика за физичко вежбање.

Наиме, велики број ученика не доживљава наставу физичког васпитања на прави начин, са тим и нема довољну мотивацију за физичко вежбање или пак на различите начине доживљава наставу физичког васпитања, па и с тим произилази различитост у мотивима за активношћу. С тим у вези, произилази и проблем овог истраживања, што представља испитивање повезаности опажене мотивационе климе, коју креирају наставници физичког васпитања, и различитих облика мотивације ученика у настави физичког васпитања.

2. ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Још у старој Грчкој образовање човека подразумевало је бригу о обликовању душе, али и тела, кроз складан развој духовних и физичких снага личности. Физичко образовање је саставни део процеса физичког васпитања, које је усмерено ка стицању и усавршавању моторних умећа, вештина, навика и теоретских знања, како би човек знао зашто, када и како да их примени у свакодневном животу. Физичко васпитање представља битну компоненту васпитног процеса, доприноси развоју физичких способности и очувању здравља и треба да омогући стицање основних кретних вештина и неопходних знања, формирање позитивних ставова према физичкој активности, припремајући ученике за активан начин живота (Ђокић, 2017).

Физичко васпитање се данас сматра есенцијалном компонентом квалитетног образовања и културе целоживотног учења. Препознаје се и промовише допринос физичког васпитања складном развоју личности и здравом начину живота. Запостављање физичког васпитања умањује квалитет образовања и неповољно утиче на јавно здравље и здравствени буџет. Физичко васпитање може бити одскачна даска за бављење физичком активношћу и спортом током целог живота. „Оно је средство физичког, менталног, личног, социјалног, духовног и емоционалног развоја“ (Cury, Biddle, Famose, & Goudas, 1996). У 90% земаља света физичко васпитање је део обавезног школског плана и програма (барем у једном делу школовања); код нас, као и земљама Европске Уније, физичко васпитање је обавезно за све ученике који похађају основну, односно, средњу школу.

Физичко васпитање би требало да буде својеврсна одскачна даска за бављење спортом и физичком активношћу током живота. Међутим, анализа тренутног стања физичког васпитања у Европској унији и у свету показује да физичко васпитање често не пружа ученицима искуства која би за њих имала лично значење и била социјално значајна. Садржаји и активности који се нуде у настави физичког васпитања не кореспондирају са вредностима и интересовањима деце и младих данас, тако да изостаје очекивани трансфер из наставе физичког васпитања у свакодневни живот. Већи део програма физичког васпитања карактерише релативно мали број активности и оријентација на спортско такмичење, па школско физичко васпитање остаје по страни у односу на актуелну културу младих и важне социјалне трендове (Harrison & Narayan, 2003). У најбољем сценарију, физичко васпитање би

требало да омогући ученицима да испуне препоручене смернице о нивоима физичке активности, како на дневном, тако и на недељном нивоу (Scruggs, Beveridge, Eisenman, Watson, Shultz, & Ransdell, 2003). Међутим, интересовање за учествовање у физичком васпитању опада са узрастом (Van Wersch, Trew, & Turner, 1992). У адолесценцији, проценат ученика који активно учествује барем на половини часова физичког васпитања опада са 55% на 24%, а опадање је драстичније код ученица него код ученика.

Неки ученици се веома мало залажу током часова физичког васпитања, док други потпуно избегавају учешће, односно присуствовање настави (Ntoumanis, Pensgaard, Martin, & Pipe, 2004). У време када бављење физичком активношћу постаје ствар слободног избора, а не више нешто што организују и спроводе одрасли, проценат младих који се баве физичком активношћу драстично опада. Као негативна искуства у настави физичког васпитања појављују се осећање досаде, осећање некомпетенције и негативно вредновање ученика од стране вршњака. Позитивна искуства односе се на могућност избора и бављења нетрадиционалним активностима. Ученици који су задовољни на часовима физичког васпитања, много су активнији физички ван школе (Vilhjalmsson & Thorlindsson, 1998). Снага и смер мотивације за физичко васпитање јако варирају, за неке ученике је физичко васпитање најомиљенији део наставног дана, а за друге представља главни узрок стреса и повод да ученици изостају из школе.

У физичком васпитању, као и у спорту, постоје многе ситуације када се тело дословце приказује пред другим учесницима и ту појединац потенцијално може бити изложен негативним емоционалним искуствима стида и осрамоћености у вези са сопственим телом. Понижавајуће искуство у настави физичког васпитања може потицати и из јавног демонстрирања недовољне кретне вештине (компетенције) или физичких способности. „Елементи који се сматрају кључним за спортску изведбу, као што су такмичење, телесне перформансе, приказивање способности, побеђивање или порази, често се превиђају у смислу свог утицаја на самопоштовање појединца“ (Bailey, Wellard, & Dismore, 2004; стр. 14). Имајући у виду значај физичког васпитања, Ntoumanis (2001) истиче да је веома важно разумети мотивационе, когнитивне и афективне процесе који могу да одреде да ли ће физичко васпитање за децу бити вредно и позитивно искуство, или ће представљати безвредно, досадно и понижавајуће искуство. Мотивација ученика несумњиво представља једну од битних формулација реалних домета наставе физичког васпитања. Наиме, мотивација је важна не само

зато што доприноси постигнућу ученика, већ и зато што сама по себи представља значајан образовни исход (Ames, 1990).

3. ПОЈАМ МОТИВАЦИЈЕ

Термин мотивација се данас често користи. И поред тога, мотивација није појам за који се везује једна дефиниција. Према савременим истраживањима мотивације у области физичког васпитања, мотивација је “процес покретања активности ради остварења одређених циљева, усмеравања активности на одређене објекте и регулисање начина на који ће се поступати. Унутрашњи чиниоци који покрећу на активност, који је усмеравају и њоме управљају ради остварења одређених циљева називају се мотиви“ (Рот, 2004, стр. 260).

Из ове дефиниције закључујемо да су мотиви унутрашњи „фактори“ који утичу на понашање, а да је мотивација свеобухватан процес који обухвата акције које воде задовољењу мотива. На основу познавања нечијих мотива не можемо са сигурношћу предвидети понашање и обрнуто, на основу понашања не можемо увек закључивати о мотивима.

Мотивација људи може бити усмерена у различитим правцима, може бити слабија или **јача, краткотрајна** или **дуготрајна**. Када узмемо ово у обзир, важно је разликовати „делове“ мотивације: **усмереност, интензитет и истрајност** (Biddle & Mutrie, 2007). Усмереност мотивације односи се на њен правац, односно на избор активности у коју ће бити усмерена енергија, нпр. избор одређеног спорта којим ће се неко бавити. Интензитет мотивације говори о количини напора који је уложен у ту активност, нпр. колико често и интензивно ће неко да вежба. На крају, истрајност се односи на то у колико ће дугом временском периоду особа бити спремна да се бави неком активношћу без обзира на препреке на које наилази, нпр. колико дуго ће особа тренирати неки спорт. Истрајност је дугорочна компонента мотивације и веома је важна за континуирано бављење физичким активностима у спорту, физичком васпитању и рекреацији

4. МОТИВАЦИОНА КЛИМА – ТЕОРИЈА ЦИЉЕВА ПОСТИГНУЋА

У последње две деценије, један од доминантних оквира за испитивање мотивације људи је Теорија циљева постигнућа (Orlić, 2022). Једна од основних поставки ове теорије јесте да људи сами себи постављају циљеве који се могу разликовати по свом усмерењу. Разликују се две врсте циљних оријентација – оријентација на задатак (енг. Task orientation) и оријентација на его (енг. Ego orientation). Особе које имају циљну оријентацију која је усмерена на задатак, су усмерене на сопствени бољитак кроз уживње у стицању нових знања и вештина. Код особа које имају циљну оријентацију на его, се примећује жеља да буду бољи од других. У образовном смислу, код ученика који су усмерени ка прво описаној циљној оријентацији се примећује озбиљнији приступ учењу и превазилажење препрека. Са друге стране, код ученика који су усмерени на его, примећује се коришћење „пречица“ и избегавање изазова у којима може доћи до неуспеха. Из свега овога се може закључити да оријентација на задатак води ка квалитетнијим образовним исходима. Циљној усмерености ученика на задатак или его може допринети и мотивациона клима у одељењу. Мотивациона клима усмерена на задатак ставља нагласак на лични развој ученика, улагање напора, учење и индивидуални напредак. Са друге стране, мотивациона клима усмерена на его ставља нагласак на добро постигнуће, високе способности и међусобно поређење ученика.

5. ТЕОРИЈА САМООДРЕЂЕЊА

Мотивација ученика у настави физичког васпитања може се посматрати и из угла теорије самоодређења (Ryan & Deci, 2000). По овој теорији, мотивација се може кретати по континууму између амотивације, различитих облика спољашње мотивације до унутрашње мотивације (слика 1). Показано је да ученици који имају развијенију унутрашњу мотивацију за наставу физичког васпитања позитивније доживљавају наставу физичког васпитања и активније учествују у њој, као и у физичким активностима ван школе. Циљна усмереност на задатак, као и унутрашња мотивација резултирају повољнијим образовним исходима (Орлић, 2022).

Слика 1. Континуум мотивације по теорији самоодређења (прилагођено према: Ryan & Deci, 2000a).

Амотивација: Односи се на релативно одсуство мотивације. Такви ученици често се осећају беспомоћно, некомпетентно, безвољно, избегавају часове, не схватају каква је корист од активности. Због лошег става према настави физичког васпитања и своје несигурности, показују врло мало залагања и често не учествују активно у настави.

Екстринсична мотивација (спољашња мотивација): На основу разлика у степену самоодређености, ова врста мотивације се дели на екстерну, интројектовану, идентификовану и интегрисану регулацију понашања.

1) Екстерна регулација: Ученици чије је учествовање у настави физичког васпитања екстерно регулисано вежбају на часу због очекиване награде (добра оцена, похвала, плус...) или избегавања казне (лоша оцена, неоправдан час, критика...). Дакле, ради се о контролишућем

типу мотивације, јер када нема ни награде ни казне, мотивација престаје. Спољашњи извор у потпуности регулише дато понашање.

2) Интројектована регулација: Код овог типа мотивације контрола потиче из саме особе. Циљ ученика је да избегну осећај стида и гриже савести или да ојачају его и осећај личне вредности. Уколико не би учествовали у настави, овакви ученици би осећали кривицу и срамоту.

3) Идентификована регулација: Односи се на понашање којем појединци дају личну важност и свесно вреднују задати циљ. Ученике на активност подстиче жеља да буду у доброј кондицији, развију издржљивост, контролишу телесну тежину и постигну жељени физички изглед.

4) Интегрисана регулација: Представља најаутономнији вид спољашње мотивисаног понашања. Овај тип мотивације се јавља уколико су идентификације у складу са потребама, личним циљевима и вредностима појединца. Иако има много сличности са унутрашњом мотивацијом, физичка активност се не обавља ради саме активности, већ постоје и спољашњи разлози за такво понашање. Овако одређена мотивација обично се не налази код деце и адолесцената.

Интринзична мотивација (унутрашња мотивација): Ову мотивацију карактерише највиши степен самоодређености понашања. Физичке активности се обављају искључиво због осећаја задовољства и уживања у датим активностима. Показатељи овакве мотивације су: велико залагање, заинтересованост, истрајност и добровољно учествовање. Ученици код којих постоји унутрашња мотивација часове физичког васпитања доживљавају као занимљиве и забавне и радо учествују у њима.

6. ДОСАДАШЊА ИСТРАЖИВАЊА

Имајући у виду значај физичког васпитања, Ntoumanis (2001) истиче да је веома важно разумети мотивационе, когнитивне и афективне процесе који могу да одреде да ли ће физичко васпитање за децу бити вредно и позитивно искуство, или ће представљати безвредно, досадно и понижавајуће искуство. Мотивација ученика несумњиво представља једну од битних формулација реалних домета наставе физичког васпитања. Извршен је већи број истраживања на тему повезаности мотивационе климе и мотивације ученика, и према томе одређен и доживљај наставе физичког васпитања.

Циљ истраживања које су спровели Вујић, Свејић и Ћуровија (2016) био је да се испитају мотивационе оријентације ученика трећег разреда основне школе у настави физичког васпитања, а истраживачи су обухватили узорак од 100 десе (54 дечака и 46 девојчица) две основне школе у Сомбору. Применили су двостепене кластер анализе и добијени резултати су указали на више самоодређено понашање ученика млађег школског узраста, подстакнуто забавом, уживањем и жељом да науче различите спортске вештине, што представља добру основу за ефикасније спровођење наставног процеса. У трећем разреду основне школе доминирају идентификована регулација и интринзична мотивација, а резултати мултиваријантне анализе варијансе показују да нема полних разлика у самоодређености понашања. Заступљене мотивационе оријентације ученика представљају добру основу за ефективнију наставу физичког васпитања у нижим разредима основне школе, а наставници у вишим разредима основне школе треба да их одрже кроз актуелније садржаје физичког васпитања, давање ученицима веће могућности избора садржаја и активности и кроз флексибилнији предметни програм.

Даље, у истраживању које су спровели Лукић, Вукићевић, Шкундрић и Вигњевић (2019) на узорку од 121-ог ученика, од петог до седмог разреда и истих ученика након годину дана примећен је упитник саморегулације у циљу испитивања мотивационих оријентација ученика. Анкетирање ученика је реализовано на часу физичког васпитања у ОШ “Бранко Радичевић” у Оџацима. На основу резултата који су произлашли из анализе попуњених упитника, утврђено је да постоје статистички значајне разлике у идентификованој саморегулацији и интринзичној мотивацији. Наиме, већи део узорка је имао унутрашњу мотивацију. Посматрајући разлике између дечака и девојчица на иницијалном и финалном мерењу показало се постоје

статистички значајне разлике између дечака и девојчица у интринзичној мотивацији, у корист дечака. Када су у питању само дечаци, статистички значајне разлике су добијене у идентификованој регулацији и интринзичној мотивацији. Када је реч само о девојчицама, статистички значајне разлике су и код њих постојале у идентификованој регулацији и интринзичној мотивацији, али и у интројектованој регулацији и немотивисаности, док разлика једино није постојала у екстерној регулацији. Наиме, као главни мотив унутрашње мотивације ученици су навели да уживају у физичком васпитању подсредством сталних похвала после успешно обављених физичких активности.

Сврха истраживања које су спровели Сох, Duncheon и McDavid (2009) била је да испита варијабле односа наставника (опажена мотивациона подршка/клима) и вршњака (прихватање, квалитет пријатељства) према осећањима припадности, мотивацији и афективним реакцијама код ученика средњих школа (N = 411). Резултати су показали да су осећај припадности и прихватања (ово се односи на прихватање од стране других ученика или наставника) били директно повезани са количином уживања ученика у настави физичког васпитања. Ови налази показују да су односи наставника са вршњацима важни за ученичке' перцепције повезаности, мотивације, уживања и бриге у физичком васпитању. Средина где је владала мотивациона клима која је функционисала по принципу уважавања сваког ученика (било оног који учи, или оног ко усавршава способност), тј. учења поткрепљеног подршком и похвалама, изазвала је већу опредељеност деце за стално учешће на часовима физичког, супротно од оне средине где су се истицали само „напредни“ појединци.

Иако су истраживачи показали важност интерперсоналних процеса у школском физичком васпитању, било је потребе за даљим студијама које узимају у обзир вишеструке релационе перспективе и пружају холистичкије разумевање односа ученика и наставника, у смислу мотивационе климе на часу физичког васпитања. Циљ студије које су спровели Gairns, Whipp и Jackson (2015) је био истраживање начина на које перцепције ученика о њиховом наставнику и друговима из разреда директно и/или индиректно предвиђају мотивацију, анксиозност и ангажовање у физичком васпитању. Укупно 374 средњошколки је чинило узорак у овом истраживању. Ученици су оценили своју мотивацију и анксиозност у вези са физичким васпитањем, а наставници су дали оцене понашања у настави за сваког ученика. Анализе су показале подршку за предиктивне особине перцепције усредсређене на наставнике и вршњаке. Ученици су углавном пријавили позитивнију мотивациону климу када су имали повољну

перцепцију односа са својим наставником и вршњацима, а аутономна мотивација је заузврат била позитивно повезана са оценама. Ови налази нуде нови увид у мрежу интерперсоналних процена које директно и индиректно подржавају важне исходе у настави физичког васпитања.

Сврха истраживања које су спровели Moreno, González-Cutre, Albo и Cervelló, (2010) је била да се експериментално анализирају односи између мотивације, мотивационе климе и учинка у физичком васпитању. Студијска група се састојала од 363 ученика (227 дечака и 136 девојчица), старости између 12 и 16 година, који су насумично подељени у три групе: (1) експериментална група инкременталног модела уверења (уверење које тежи да мотивише особе да уче и развијају нове способности), (2) група у којој је индуковано веровање да су интелигенција и способности појединца урођене и „фиксне“, тј. не могу се мењати, и (3) контролна група, извршена су мерења ситуационе унутрашње мотивације, уочене компетенције у извршавању задатка и учинка. Резултати су открили да је (1) група пријавила више резултате на скали ситуационе унутрашње мотивације, где је такође владала позитивна мотивациона клима. (2) група је показала боље перформансе у првом покушају тестирања од (1) групе, али, у другом покушају, учинак је био сличан у различитим групама. Можда су почетне разлике у перформансама нестале јер је (1) група рачунала на побољшање у другом покушају. Ови резултати се разматрају у односу на интензитет којим наставник преноси информације, као и начин на који их преноси, тј. која уверења ствара међу ученицима. Наиме, група која је имала уверење да се способности уче и могу се развијати имала је веће вредности унутрашње мотивације у односу на групу којој је „наметнуто“ веровање да су способности урођене и да се не могу мењати.

Засновано на теорији циљева постигнућа и теорији самоодређења, студија које су спровели Rodrigues, Monteiro, Teixeira и Cid (2020) је имала за циљ да испита повезаност ученичке мотивационе климе усмерене на учење и постигнуће (его) коју стварају наставници и вршњаци са задовољењем основних психолошких потреба, и њихов однос са оценама физичког васпитања. Ова студија је имала трансферзални дизајн, а за анализу је изабрано 589 ученика старости између 10 и 18 година (Средња вредност година = 12,93; $SD = 1,49$). Учесници су попунили мултисекциону анкету процењујући мотивациону климу и основне психолошке потребе, а оцене физичког васпитања давао је наставник физичког васпитања. Перцепција ученика о клими оријентисаној на учење коју стварају наставници и вршњаци била је позитивно и значајно повезана са задовољењем основних психолошких потреба. Поред тога,

клима оријентисана на учење имала је значајну индиректну повезаност са оценама физичког васпитања. С друге стране, клима оријентисана на постигнуће коју стварају наставници имала је негативну и значајну везу са задовољењем основних психолошких потреба и испољила је негативну индиректну везу са оценама физичког васпитања. Клима оријентисана на постигнуће коју су креирали вршњаци имала је позитиван и значајан однос са задовољењем основних психолошких потреба и показала је позитивну индиректну везу са оценама физичког васпитања. Перцепција климе оријентисане на постигнуће коју стварају вршњаци може представљати подстицај код ученика у карактеристикама физичког васпитања. Закључено је да наставници имају одговорност да промовишу задатке и окружења за учење у којима ученици доживљавају позитивне резултате, не само на мотивационом већ и на когнитивном нивоу.

Студија које су спровели Guo, Ma, Yao, Liu и, Hui (2022) је имала за циљ да допринесе разумевању механизма који леже у основи повезаности између оснаживања мотивационе климе у физичком васпитању и друштвене одговорности међу средњошколцима, као и одређивање мотивације и приказ доживљаја наставе физичког васпитања, који имају важне импликације за интервенције усмерене на унапређење друштвене одговорности међу средњошколцима. Узорак је сачињен од 802 ученика (просечна старост = 17 година, $SD = 0,97$ година) испитаних у провинцији Анхуи у Кини. Оснажујућа мотивациона клима у физичком васпитању, друштвена одговорност, интерперсонални поремећаји и општа самоефикасност процењени су коришћењем стандардних скала. Резултати показују да је најбоља мотивациона клима владала у срединама где су деца имала унутрашњу мотивацију и позитиван доживљај наставе физичког васпитања. Оснаживање мотивационе климе у физичком васпитању не само да има директан утицај на друштвену одговорност средњошколаца, већ утиче и на појаву интризичне мотивације, и ови резултати могу бити генерализовани на већу популацију, што је и логично закључити.

Студија које су спровели Zach, Cohen и, Arnon (2020) је упоредила повезаност мотивације (различите врсте) са мотивационом климом на часовима физичког васпитања. Учествовало је 121 ученика седмог разреда. Узорак је подељен на 3 групе: разред дечака, разред девојчица, и разред где иду заједно дечаци и девојчице. Скала оријентације је испитала перцепцију ученика о мотивационој клими на часовима физичког васпитања. Учесници су попуњавали упитник пре и после програма учења, у којем је наставник користио директне инструкције и кооперативно учење. У све три групе, ученици су сматрали да је позитивна

мотивациона клима (она која се заснива на усвршавању способности и похвалама) боља, без обзира на полни састав одељења или наставни модел који се користи. Деца која су имала унутрашњу мотивацију имала су бољи општи доживљај наставе физичког васпитања у школи.

Студија које су спровели Jaakkola, Yli-Piipari, Barkoukis и Liukkonen (2015) заснована на теоријама самоодређења и циљева постигнућа, испитала је како мотивациона клима коју је покренуо наставник може повећати мотивацију ученика и позитивне афективне одговоре у физичком васпитању заједно са њиховим учешћем у физичкој активности, и да ли мотивациона клима има лонгитудинални ефекат у средњој школи. Поред тога, имали су за циљ да испитају улогу позитивног афекта у објашњавању везе између мотивације у физичком васпитању и ваншколског учешћа у физичкој активности. Узорак је сачињен од 540 адолесцената (277 дечака, 263 девојчице, медијана старости 13 година) и одговорили су на упитнике самопроцене који су мерили њихову перцепцију мотивационе климе на часовима физичког васпитања (Упитник о мотивационој клими у физичком васпитању), мотивационим прописима (скала мотивације), уживању (скала спортског уживања) и учешћу у физичкој активности (Health Behaviour in School-aged Children Research Protocol) два пута у 7. и 9. Разреду. Анализе моделом структуралних једначина дале су три главна налаза. Прво, студија је показала да је интринзична мотивација витална компонента мотивације која је пренела ефекат климе оријентисане на учење на дуготрајно уживање у контексту физичког васпитања. Друго, клима оријентисана на постигнуће имала је дуготрајан ефекат на интројектовану и екстринзичну мотивацију. Коначно, студија је показала важност пријатних искустава у физичком васпитању за преношење унутрашње мотивације приликом учешћа у физичким активностима.

Сврха истраживања које су спровели Ada, Çetinkalp, Altıparmak и, Aşçi, (2018) била је да се утврди улога опажене мотивационе климе и нивоа ситуационе мотивације на промену мотивације (из спољашње у унутрашњу). У овом истраживању добровољно су учествовала 242 дечака и 251 девојчица, укупно 493 ученика средњих школа (Средња вредност година = 13,32; $SD = 0,91$). Свим учесницима су додељени Упитник за ситуациону мотивациону скалу физичког васпитања, оријентацију на учење и учинак на часовима физичког васпитања. Хијерархијска регресиона анализа је показала да идентификована регулација, унутрашња мотивација, позитивна мотивациона клима за учење ученика и учење које иницирају наставници објашњавају значајну количину варијансе у диспозиционом току у физичком васпитању ($p < 0,05$) (У овом смислу диспозициони ток у настави физичког васпитања односи

се на способност појединца да доживи психолошки оптимално стање током извођена неке активности, тј. активности на часовима физичког васпитања). Позитивна клима за учење, идентификована регулација и учешће у спорту били су најјачи предиктори. Ове налази уствари сугеришу да је промовисање позитивне мотивационе климе оријентисане на учење и усавршавање ученика које је поткрепљено похвалама, произвело велики ниво интризичне мотивације међу ученицима средњих школа.

7. ЦИЉЕВИ И ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА

Основни циљ овог рада био је да се испита повезаност опажене мотивационе климе у одељењу са мотивацијом ученика и њиховим доживљајем наставе физичког васпитања. Поред тога, постављено је још неколико додатних циљева:

1. С обзиром на то да се инструмент за мерење опажене мотивационе климе први пут примењује у нашим условима, циљ је проверити његове метријске карактеристике и факторску структуру

2. Проверити полне и узрасне разлике између ученика у опаженој мотивационој клими, мотивацији и доживљају наставе физичког васпитања

3. Проверити повезаност опажене мотивационе климе и мотивације ученика са њиховим бављењем физичким активностима ван школе

На основу циљева истраживања, постављене су следеће хипотезе:

X1. Постоји повезаност између опажене мотивационе климе, мотивације ученика и њиховог доживљаја наставе физичког васпитања

X1.1 Ученици који опажају да је мотивациона клима у одељењу усмерена на задатак имаће развијеније унутрашње облике мотивације у настави физичког васпитања и позитивније ће доживљавати наставу

X1.2 Ученици који опажају да је мотивациона клима у одељењу усмерена на его имаће развијеније спољашње облике мотивације у настави физичког васпитања и негативније ће доживљавати наставу

X2. Инструмент за мерење опажене мотивационе климе у одељењу ће имати добре метријске карактеристике и двофакторску структуру (усмереност на задатак и на его)

X3. Ученици ће имати развијенију унутрашњу мотивацију и позитивније ће доживљавати наставу физичког васпитања у односу на ученице

X4. Млађи ученици ће имати развијенију унутрашњу мотивацију и позитивније ће доживљавати наставу физичког васпитања у односу на старије ученике

X5. Ученици који опажају да је мотивациона клима у одељењу усмерена на задатак и који имају развијенију унутрашњу мотивацију за наставу више ће се бавити физичким активностима ван школе.

8. МЕТОД

8.1 Узорак испитаника

Узорак је чинило 711 ученика из 18 основних и средњих школа у Београду, од тога 372 ученика основне школе (7. разред), 336 ученика средње школе (2. 3. и 4. разред). Ако посматрамо процентуално, то је 52,32% који похађају основну школу и 47,28% који похађају средњу школу. По полној структури, било је 285 ученика, 386 ученица и 40 упитника без одговора, што процентуално износи 40.1% дечака и 54,3% девојчица, а 5.6% је без одговора. Просечан узраст износио је 15.10 ($SD = 2.11$). Број наставника у чијим разредима су примењивани упитници износио је 18, од тога 9 женског и 9 мушког пола.

8.2 Инструменти

За мерење опажене мотивационе климе коришћен је инструмент *Upitnik za merenje usmerenosti na učenje i postignuće u fizičkom vaspitanju* (Learning and Performance Orientations in Physical Education Classes Questionnaire – LAPOPECQ; Papaioannou, 1994). Инструмент се састоји се од 12 ставки, од којих је 6 намењено мерењу мотивационе климе усмерене на задатак, а 6 мерењу мотивационе климе усмерене на его. С обзиром на то да се инструмент први пут користио у нашим условима, за потребе истраживања инструмент је преведен од стране 3 независна преводиоца, како би се добила финална верзија. Направљене су две верзије упитника у којима су ставке формулисане у мушком роду уколико ученици треба да процене наставника, а у женском роду уколико ученици треба да процене наставницу физичког васпитања. Ставке су праћене петостепеном скалом Ликертовог типа (1 – нимало се не слажем, 2 – делимично се слажем, 3 – неодлучан/неодлучна, 4 – углавном се слажем, 5 – у потпуности се слажем). За мерење мотивације ученика је примењен инструмент Упитник саморегулације (Self-Regulation Questionnaire) прилагођен за потребе испитивања мотивације у физичком васпитању (Goudas, Biddle, & Fox, 1994). Упитник мери 5 типова мотивације: интринзичну, идентификовану, интројектовану, екстерну и амотивацију. Упитник садржи 18 ставки са петостепеном скалом Ликертовог типа (1 – уопште се не слажем, 2 – не слажем се, 3 – неодлучан/неодлучна сам, 4 – слажем се, 5 – потпуно се слажем). За испитивање субјективног доживљаја наставе физичког васпитања је примењен упитник у форми петостепеног

семантичког диференцијала. Упитник се састоји од 6 парова опозитних придева (1. Досадно – Занимљиво, 2. Немотивишуће – Мотивишуће, 3. Бескорисно – Корисно, 4. Непријатно – Пријатно, 5. Неподстицајно – Подстицајно, 6. Небитно – Битно). Поред ових упитника, ученицима је постављено питање о полу, узрасту, у који разред иду, да ли тренирају неки спорт и колико дуго, и колико су физички активни током једне недеље.

8.3 Обрада података

За обраду података је коришћена дескриптивна статистика (аритметичка средина, стандардна девијација, минимум, максимум) и статистика закључивања. За проверу факторске структуре инструмента LАРОРЕСQ је коришћена факторска анализа. За проверу поузданости инструмента је коришћен Кронбах Алфа коефицијент интерне конзистентности. За испитивање повезаности опажене мотивационе климе и мотивације ученика, као и субјективног доживљаја наставе ФВ је коришћена корелациона анализа. За испитивање разлика у односу на пол, узраст и бављење спортом коришћен је т-тест за независне узорке. Подаци су бити обрађени у програмском пакету SPSS-25.

8.4 Процедура

Анкетирање је извршено у 18 основних и средњих школа у Београду током месеца априла школске 2021/2022. У свакој школи је анкетање одобрено од стране директора. Ученици су попуњавали упитнике за време часа физичког васпитања, уз надзор наставника. Ученицима је пре почетка попуњавања упитника објашњено да је истраживање анонимно и да ће се добијени резултати користити искључиво у истраживачке сврхе и да је од великог значаја да се што искреније одговори на постављена питања. Наставници су нагостили ученицима да пажљиво прочитају свако питање.

9. РЕЗУЛТАТИ

Узимајући у обзир да инструмент за мерење опажене мотивационе климе LАРОРЕСQ није проверен у нашој средини, на почетку је урађена факторска анализа овог упитника (метод главних компонененти са Promax ротацијом). Факторском анализом је издвојено два фактора који имају својствену вредност већу од 1 и објашњавају 47.70% варијансе. Ова два фактора могу да се интерпретирају као мотивациона клима усмерена на задатак и мотивациона клима усмерена на его. Матрица склопа и структуре приказани су у табели 1. Добијени резултати потврдили су факторску структуру скале која је предложена од стране аутора.

Табела 1. Матрица склопа и матрица структуре за инструмент LАРОРЕСQ

	Матрица склопа		Матрица структуре	
	1	2	1	2
Наставница физичког васпитања је у потпуности задовољна када сваки ученик напредује у развоју вештина.	0.75		0.75	
Наставница физичког васпитања узима у обзир само најбоље резултате.		0.50		0.50
Наставница физичког васпитања је у потпуности задовољна када ученици напорним радом долазе до напретка.	0.74		0.74	
Наставница физичког васпитања охрабрује ученике да буду бољи од својих школских другова.		0.63		0.62
Наставница физичког васпитања је у потпуности задовољна када сваки ученик напредује у развоју вештина.	0.79		0.79	
Наставница физичког хвали ученике/це само када су бољи од школских другова/другарица		0.75		0.76
Наставница физичког је највише најзадовољна када сваки ученик/ца научи нешто ново.	0.67		0.67	
Наставница физичког васпитања награђује само ученике који постижу најбоље резултате.		0.67		0.68
Наставница физичког васпитања жели да буде потпуно сигурна да сам схватио/схватила како да изведем сваку вештину	0.67		0.67	
Наставница физичког хвали ученике/це када надмаше своје школске другове/другарице.		0.73		0.73
Наставница физичког васпитања наглашава да су грешке које ученици праве саставни део учења.	0.65		0.65	
Наставница физичког подстиче такмичење међу ученицима/ученицама		0.57		0.57

Након факторске анализе израчуната је поузданост супскала које мере мотивациону климу. Показано је да Cronbach α коефицијент за супскалу усмереност на задатак износи 0.79, док Cronbach α коефицијент за супскалу усмереност на его износи 0.71. Може се закључити да инструмент има одговарајућу факторску структуру и задовољавајућу поузданост и да се може препоручити за коришћење у нашој средини.

Када је у питању инструмент за мерење субјективног доживљаја физичког васпитања, факторском анализом је показано да се све ставке групишу у 1 фактор који објашњава 54% варијансе, као и да све ставке имају висока засићења на овом фактору (Табела 2.). Поузданост овог инструмента мерена Cronbach α коефицијентом износи 0.89.

Табела 2. Факторска засићења ставки инструмента за мерење доживљаја наставе ФВ

Досадно - Занимљиво	0.77
Немотивишуће – Мотивишуће	0.83
Бескорисно - Корисно	0.81
Непријатно – Пријатно	0.78
Неподстицајно – Подстицајно	0.82
Небитно - Битно	0.80

Након провере факторске структуре израчунате су просечне вредности за све супске ле примењених упитника. У табели 3. приказана је дескриптивна статистика за инструменте за мерење опажене мотивационе климе (LAPORCQ), мотивације ученика (Упитник саморегулације) и упитника за мерење субјективног доживљаја наставе ФВ. Резултати показују да су ученици у значајно већој мери опажају да је мотивациона клима у њиховим одељењима оријентисана на задатак у односу на оријентацију на ево. Када је у питању мотивација ученика посматрано из угла теорије самоодређења, може се приметити да је најмање изражена амотивација за наставу физичког васпитања, а највише идентификована и интринзична мотивација. Поред тога, ученици позитивно доживљавају наставу физичког васпитања.

Табела 3. Дескриптивна статистика

	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Задатак	709	1.33	5.00	4.37	0.68
Ево	709	1.00	5.00	2.69	0.94
Амотивација	705	1.00	5.00	2.07	1.18
Екстерна регулација	705	1.00	5.00	2.76	1.11
Интројектована регулација	705	1.00	5.00	2.65	1.13
Идентификована регулација	705	1.00	5.00	3.82	0.99
Интринзична регулација	706	1.00	5.00	3.81	1.13
Доживљај наставе	680	1.00	5.00	4.00	0.94

У табели 4. приказане у корелације између опажене мотивационе климе оријентисане на задатак и его, амотивације, екстерне, интројектоване, идентификоване и интринзичке регулације и доживљаја наставе ФВ. Може се видети да је опажена мотивациона клима оријентисана на задатак у негативној корелацији са амотивацијом и екстерном регулацијом, а у позитивној корелацији са интројектованом, идентификованом и интринзичном регулацијом као и доживљајем наставе ФВ. Ово значи да ученици који опажу да њихов наставник креира мотивациону климу усмерену на задатак имају мање изражену амотивацију и екстерну мотивацију у настави ФВ, а израженије прелазне облике мотивације и интринзичну мотивацију и позитиван доживљај наставе. Такође у табели 4. може се видети да је опажена мотивациона клима оријентисана на его у позитивној корелацији са свим облицима мотивације, као и са доживљајем наставе ФВ. Међутим, треба нагласити да су корелације између мотивационе климе усмерене на его и амотивације, екстерне и интројектоване мотивације веће у односу на остале добијене корелације. Ово указује на то да је опажена мотивациона клима усмерена на его преваходно повезана са одсуством мотивације, као и са апољашњим облицима мотивације.

Табела 4. Корелације (Pearson) између опажене мотивационе климе, мотивације ученика и доживљаја наставе ФВ

	Задатак	Его	Амот	Екст. рег.	Интр. рег.	Иден. рег.	Интри. рег.
Задатак	1						
Его	-0.03	1					
Амот	-.24**	.27**	1				
Екст. рег.	-.16**	.31**	.57**	1			
Интр. рег.	0.04	.33**	.20**	.51**	1		
Иден. рег.	.38**	.10*	-.42**	-.09*	.31**	1	
Интри. рег.	.36**	.16**	-.48**	-.23**	.18**	.75**	1
Доживљај наставе	.37**	.11**	-.31**	-.15**	.15**	.51**	.55**

У табели 5. приказане су полне разлике у опаженој мотивационој клими, мотивацији ученика и доживљају наставе ФВ. Резултати т-теста за независне узорке показују да постоје статистички значајне разлике у опаженој мотивациој клими усмереној на его, интројектованој, идентификованој, интринзичној регулацији као и у доживљају наставе, Све добијене разлике су у корист ученика. Ови резултати указују да ученици у већој мери опажају да је мотивациона клима у њиховим одељењима усмерена на его, као и да имају развијеније прелазне и унутрашње облике мотивације у настави ФВ и позитивнији доживљај наставе ФВ у односу на ученице.

Табела 5. Полне разлике у опаженој мотивационој клими, мотивацији ученика и доживљају наставе ФВ (т-тест за независне узорке).

	Пол	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
Задатак	М	285	4.39	-0.11	669	0.91
	Ж	386	4.39			
Его	М	285	2.84	4.14	669	0.00
	Ж	386	2.54			
Амотивација	М	285	2.06	0.29	665	0.77
	Ж	382	2.04			
Екстерна регулација	М	285	2.82	1.28	665	0.20
	Ж	382	2.71			
Интројектована регулација	М	285	2.92	5.85	665	0.00
	Ж	382	2.42			
Идентификована регулација	М	285	4.03	4.54	665	0.00
	Ж	382	3.68			
Интринзична регулација	М	285	4.13	6.15	666	0.00
	Ж	383	3.60			
Доживљај наставе	М	275	4.16	3.78	642	0.00
	Ж	369	3.88			

У табели 6. приказане су разлике за испитиване варијабле у односу на то да ли се ученици у слободном времену баве спортом или не. Резултати т-теста за независне узорке показују да ученици који се баве спортом у већој мери опажају да је мотивациона клима у њиховим одељењима усмерена на ево, као и да имају развијеније прелазне и унутрашње облике мотивације и позитивнији доживљај наставе ФВ у односу на ученике који се не баве спортом. Са друге стране, ученици који се ван школе не баве спортом имају развијенију амотивацију у настави физичког васпитања.

Табела 6. Разлике опаженој мотивационој клими, мотивацији ученика и доживљају наставе ФВ у односу на то да ли се ученици баве спортом (т-тест за независне узорке)

	Спорт	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
Задатак	ДА	381	4.39	0.93	673	0.35
	НЕ	294	4.34			
Ево	ДА	381	2.77	2.97	673	0.00
	НЕ	294	2.55			
Амотивација	ДА	379	1.94	-3.24	668	0.00
	НЕ	291	2.24			
Екстерна регулација	ДА	379	2.70	-1.19	668	0.24
	НЕ	291	2.80			
Интројектована регулација	ДА	379	2.69	2.00	668	0.05
	НЕ	291	2.51			
Идентификована регулација	ДА	379	3.95	4.08	668	0.00
	НЕ	291	3.64			
Интринзична регулација	ДА	380	4.04	6.24	669	0.00
	НЕ	291	3.50			
Доживљај наставе	ДА	366	4.06	2.26	644	0.02
	НЕ	280	3.90			

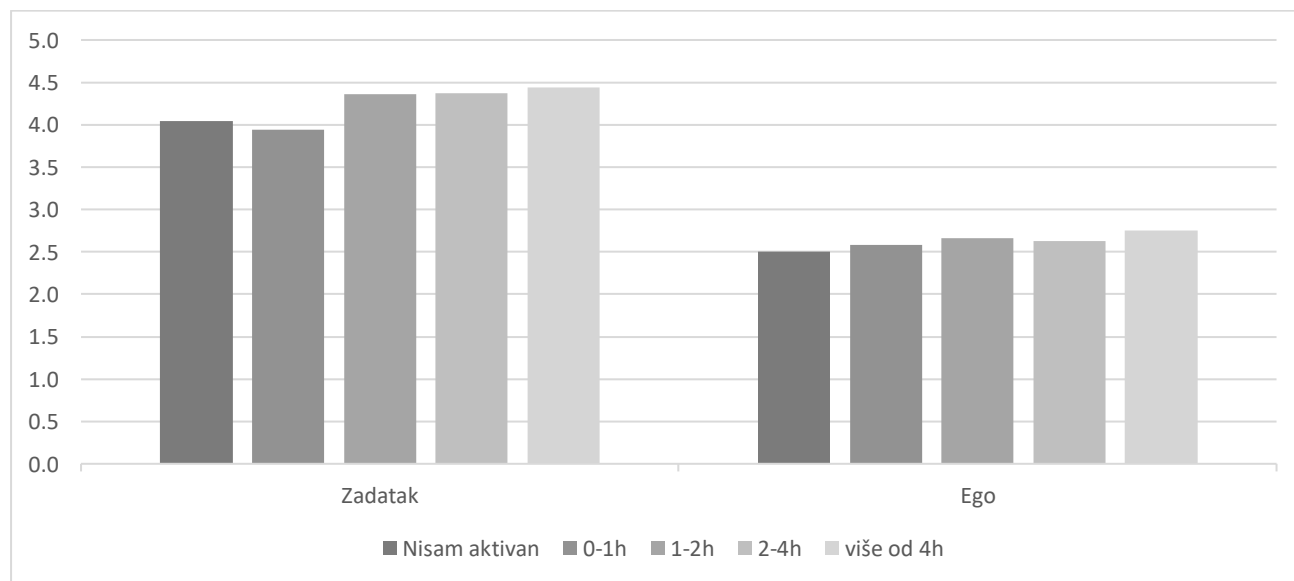
У табели 7. приказане су полне разлике између ученика основне и средње школе у опаженој мотивационој клими, мотивацији и доживљају наставе ФВ. Резултати т-теста за независне узорке показују да ученици основне школе у већој мери опажају да је мотивациона клима на часовима ФВ усмерена на ево, као и да имају развијенију идентификовану и интринзичну мотивацију у односу на ученике средње школе. Остале разлике нису статистички значајне.

Табела 7. Разлике између ученика основне и средње школе у опаженој мотивационој клими, мотивацији ученика и доживљају наставе ФВ (т-тест за независне узорке)

	Школа	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
Задатак	ОШ	372	4.38	0.39	706	0.69
	СШ	336	4.36			
Ево	ОШ	372	2.79	2.84	706	0.00
	СШ	336	2.59			
Амотивација	ОШ	370	2.03	-1.04	701	0.30
	СШ	333	2.12			
Екстерна регулација	ОШ	370	2.81	1.35	701	0.18
	СШ	333	2.70			
Интројектована регулација	ОШ	370	2.71	1.60	701	0.11
	СШ	333	2.57			
Идентификована регулација	ОШ	370	4.00	4.83	701	0.00
	СШ	333	3.64			
Интринзична регулација	ОШ	371	4.02	5.05	702	0.00
	СШ	333	3.60			
Доживљај наставе	ОШ	358	4.01	0.12	676	0.91
	СШ	320	4.00			

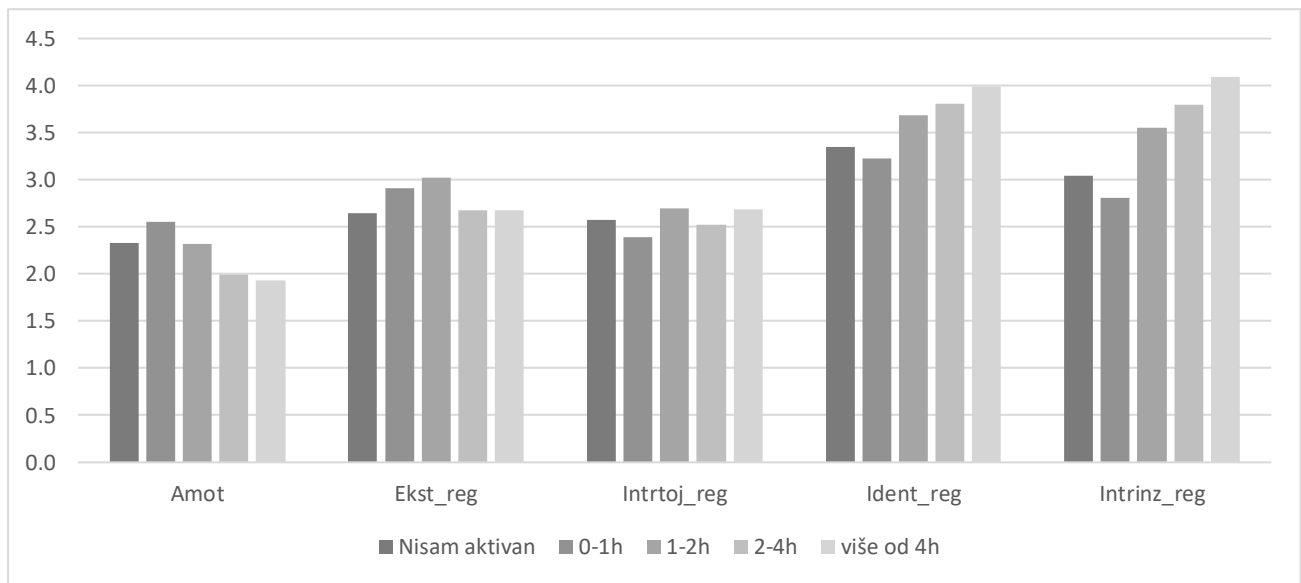
На графиконима 1 и 2 приказана је опажена мотивациона клима и мотивација ученика у наставу ФВ у односу на просечно време које они недељно проводе у физичким активностима. На ово питање, 24 ученика је одговорило да нису физички активни, 36 ученика да су физички активни између 0 и 1h дневно, 132 да су активни између 1 и 2h дневно, 154 да су активни између 2 и 4h дневно и 321 да су активни више од 4 h дневно. Узимајући у обзир велике разлике у број ученика по категоријама одговора, добијени резултати су приказани само графички и могу да на укажу на тенденције.

Када је у питању опажена мотивациона клима (Графикон 1), може се приметити да нема великих разлика у количини физичке активности ученика, како када је у питању мотивациона клима усмерена на задатак, тако и када је у питању мотивациона клима усмерена на его. Међутим, када је у питању мотивација ученика у настави ФВ, може се уочити тенденција да они ученици који нису физички активни или су минимално физички активни имају више изражену амотивацију и екстерну регулацију у односу на остале облике мотивације. Са друге стране, они ученици који упражњавају више физичких активности имају и израженије прелазне и унутрашње облике мотивације у настави ФВ. Ови резултати указују на везу између квалитетне мотивације ученика у настави ФВ и њихових физичких активности ван школе.

Графикон 1. Опажена мотивациона клима у настави ФВ у односу на просечно време проведено у физичким активностима током једне недеље

Графикон 2. Мотивација ученика у настави ФВ у односу на просечно време проведено у физичким активностима током једне недеље

10. ДИСКУСИЈА И ЗАКЉУЧАК

Мотивација одређује количину напора коју човек улаже у одређену активност, у овом случају у наставу физичког васпитања. Мотивација ученика је веома важна за активно учествовање ученика у настави. Узимајући ово у обзир циљ овог рада био је да се испита повезаност опажене мотивационе климе и мотивације ученика са њиховим бављењем физичким активностима ван школе. Поред тога, постојали су специфични циљеви, један од њих био је да се провери инструмент за мерење опажене мотивационе климе, други је био да се провере полне и узрастне разлике између ученика у опаженој мотивационој клими, мотивацији и доживљају наставе физичког васпитања, а трећи да се провери повезаност опажене мотивационе климе и мотивације ученика са њиховим бављењем физичким активностима ван школе.

Резултати дескриптивне статистике су показали да ученици у знатној већој мери опажају да је мотивациона клима у њиховим одељењима усмерена на задатак. Такође, показано је да ученици у највећој мери имају развијену идентификовану и интринзичну мотивацију као да имају позитиван доживљај наставе. Иако су ови резултати повољни, ипак се може закључити да има још простора за развој унутрашње мотивације, пошто средње вредности нису максималне.

Прва хипотеза овог истраживања била је да постоји повезаност између опажане мотивационе климе, мотивације ученика и њиховог доживљаја наставе физичког васпитања. Повезано са првом хипотезом постављене су две специфичније хипотезе. Прва од њих је гласила да ће ученици који опажају да је мотивациона клима у одељењу усмерена на задатак имати развијеније унутрашње облике мотивације у настави физичког васпитања и позитивније ће доживљавати наставу (X1.1), док ће ученици који опажају да је мотивациона клима у одељењу усмерена на него имаће развијеније спољашње облике мотивације у настави физичког васпитања и негативније ће доживљавати наставу (X1.2). Резултати су показали да они ученици који опажају да је у њиховом одељењу мотивациона клима усмерена на задатак, имају мање развијенију амотивацију и екстерну (спољашњу) мотивацију а више развијене прелазне унутрашње облике мотивације и позитивнији доживљај наставе, чиме је хипотеза X1.1 је у потпуности потврђена. Са друге стране, резултати су показали да постоје позитивне корелације између мотивационе климе усмерене на него и свих облика мотивације, као и доживљаја наставе

ФВ. Међутим, корелације између мотивационе климе усмерене на его и амотивације и спољашње мотивације су знатно веће у односу на корелације са прелазним и унутрашњим типовима мотивације и доживљајем наставе ФВ, чиме је хипотеза Х1.2 делимично потврђена. Ово указује да мотивациона клима усмерена на его има мотивациона својства, али и да је преваходно повезана са спољашњим облицима мотивације. Узимајући све ово у обзир, хипотеза Х1 је у највећој мери потврђена јер је показано да мотивациона клима усмерена на задатак повезана са повољнијим мотивационим обрасцима, односно са унутрашњом мотивацијом и позитивнијим доживљајем наставе, док је мотивациона клима усмерена на его преваходно повезана са спољашњом мотивацијом и амотивацијом за наставу ФВ. Овај резултат је у складу са претходним истраживањима која доследно показују да је мотивациона клима усмерена на задатак у највећој мери повезана са унутрашњом мотивацијом ученика (Орлић, 2022.).

Друга хипотеза овог истраживања гласила је да ће инструмент за мерење опажене мотивационе климе у одељењу имати добре метријске карактеристике и двофакторску структуру. Резултати су у потпуности потврдили ову хипотезу, заиста је потврђена двофакторска структура инструмента за мерење опажене мотивационе климе у настави ФВ (Learning and Performance Orientations in Physical Education Classes Questionnaire – LАРОРЕСQ; Ραπαϊοαηου, 1994) који одговара мотивационој клими усмерене на его и задатак. Такође је показано да инструмент има добру поузданост.

Трећа хипотеза односила се на полне разлике. Претпостављено је да ће ученици имати развијенију унутрашњу мотивацију и позитивније доживљавати наставу физичког васпитања у односу на ученице. Резултати су показали да ученици имају развијенију интројектовану, идентификовану, и интринзичну мотивацију у односу на ученице и да позитивније доживљавају наставу физичког васпитања, што потврђује трећу хипотезу у потпуности. Добијени резултати су такође у складу са резултатима претходних истраживања у којима се добија да ученици имају више развијену унутрашњу мотивацију у односу на ученице (Орлић, 2022). Поред овога, резултати су показали да ученици у односу на ученице у већој мери опажају да је мотивациона клима у њиховим одељењима усмерена на его. У литератури која се бавила овом темом се разматрају различити разлози за овакву структуру резултата. Један од разлога може бити недовољна прилагођеност садржаја наставе физичког васпитања интересовањима ученица. Са друге стране, неки аутори наводе да је оваква структура резултата последица

културних стереотипа везаних за мушку и женску родну улогу, у којима се бављење спортом преваходно везује за мушку родну улогу (Орлић, 2022). Добијени резултати указују на потребу да се у настави физичког васпитања посвети посебна пажња ученицима ученицама, како би се оне што квалитетније укључиле у наставу.

Четврта хипотеза је да ће млађи ученици имати развијенију унутрашњу мотивацију и позитивније ће доживљавати наставу физичког васпитања у односу на старије ученике. Резултати су показали да млађи ученици имају више развијену идентификовану и интринзичну мотивацију, али да се доживљај наставе не разликује између млађих и старијих ученика, односно ученика основне и среће школе, што нам говори да је ова четврта хипотеза делимично потврђена. Налаз да млађи ученици имају развијенију унутрашњу мотивацију је у складу са налазима претходних истраживања (Digelidis & Papaioannou, 1999) и указује на потребу проналажења адекватних мотивационих техника за ученике средње школе.

Пета хипотеза је претпоставила да ће се ученици који опажају да је мотивациона клима у одељењу усмерена на задатак и који имају развијенију унутрашњу мотивацију за наставу више бавити физичким активностима ван школе. Резултати су показали да ученици који тренирају неки спорт ван школе у већој мери опажају да је мотивациона клима у њиховим разредима усмерена на него, али и да имају мање развијену амотивацију у настави физичког васпитања а развијеније прелазне и унутрашње облике мотивације и позитивније доживљавају наставу. Овакви резултати указују да је ова хипотеза је делимично потврђена. Налаз да ученици који се баве спортом у већој мери опажају да је мотивациона клима усмерена на него у односу на оне који не, може се објаснити тиме што бављење спортом у себи садржи многобројне такмичарске активности па су ученици и у настави физичког васпитања више усмерени на сама такмичања. Додатном анализом, уочена је тенденција да ученици који се мање баве физичким активностима ван школе, имају развијенију амотивацију и екстерну мотивацију у настави физичког васпитања, док ученици који се више баве физичким активностима имају развијенију унутрашњу мотивацију. Све ово заједно говори у прилог томе да је унутрашња мотивација у настави физичког васпитања повезана са бављењем физичким активностима ван школе.

Добијени резултати могу наћи практичну примену у настави физичког васпитања. Препорука за наставнике је да у што већој мери покушавају да у настави развијају мотивациону климу усмерену на задатак. Један од важних поступака за развој оријентације усмерене на задатак је подучавање и охрабривање ученика да постављају личне циљеве и прате њихову

реализацију. Даље, наставник треба да у настави користи принципе сарадничког учења, да вреднује напредак и залагање ученика и да на грешке гледа као на део процеса учења. На крају, важно је у настави пружити ученицима осећај аутономије и компетентности и повезати садржај наставе са личним интересовањима ученика. Уважавајући ове принципе, наставник ће створити основу за развој трајне мотивације ученика за бављењем физичким активностима у школи, и ван ње.

11. ЛИТЕРАТУРА

1. Ada, E., Çetinkalp, Z., Altıparmak, M., Aşçi, F. (2018). Flow Experiences in Physical Education Classes: The Role of Perceived Motivational Climate and Situational Motivation. *Asian Journal of Education and Training*, 4(2), 114-120.
2. Ames, C. (1990). Motivation: What teachers need to know. *Teachers college record*, 91(3), 409-421.
3. Bailey, R., Wellard, I., Dismore, H. (2004). *Girls' Participation in Physical Activities and Sports: benefits, patterns, influences and ways forward*. Technical paper for the WHO. Canterbury: Centre for Physical Education Research.
4. Biddle, S. J. & Mutrie, N. (2007). *Psychology of physical activity: Determinants, well-being and interventions*. New York: Routledge.
5. Buišić, S., Cvejić, D., Ćuruvija, D. (2016) Motivacija za nastavu fizičkog vaspitanja učenika mlađeg školskog uzrasta. *Nastava i vaspitanje*, 65(2), 297-308.
6. Cox, A., Duncheon, N., Mcdavid, L. (2009). Peers and Teachers as Sources of Relatedness Perceptions, Motivation, and Affective Responses in Physical Education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 80(4), 765-73.
7. Cury, F., Biddle, S., Famose, J. , Goudas, M., (1996). Personal and situational factors influencing intrinsic interest of adolescent girls in school physical education: a structural equation modelling analysis. *Educational Psychology*, 16(3), 305-315.
8. Digelidis, N., & Papaioannou, A. (1999). Age-group differences in intrinsic motivation, goal orientations and perceptions of athletic competence, physical appearance and motivational climate in Greek physical education. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 9(6), 375-380.
9. Đokić, Z. (2017.) Fizičko obrazovanje u tranziciji. *Tims.acta*, 11, 103-110
10. Gairns, F., Whipp P., Jackson, B. (2015). Relational perceptions in high school physical education: teacher- and peer-related predictors of female students' motivation, behavioral engagement, and social anxiety. *Frontiers in psychology*, 1(2), 51-56.
11. Goudas, M., Biddle, S., & Fox, K. (1994). Perceived locus of causality, goal orientations, and perceived competence in school physical education classes. *British Journal of Educational Psychology*, 64(3), 453-463.

12. Guo, K., , Ma, Q., Yao, S., Liu, C., Hui, Z., (2022). The Relationship Between Empowering Motivational Climate in Physical Education and Social Responsibility of High School Students: Chain Mediating Effect Test. *Frontiers in Psychology*, 51(2), 511-516.
13. Harrison, P. & Narayan, G. (2003). Differences in behaviour, psychological factors, and environmental factors associated with participation in school sports and other activities in adolescence. *Journal of School Sports*, 73(3), 113-120.
14. Jaakkola, T., Yli-Piipari, S., Barkoukis, V., Liukkonen, J. (2015). Relationships among perceived motivational climate, motivational regulations, enjoyment, and PA participation among Finnish physical education students. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 15(3), 1-18.
15. Kavussanu, M., Roberts, G. (1996.) Motivation in physical activity contexts: the relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and self-efficacy. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 18, 264-280.
16. Krsmanović, B. (2012). *Teorija i metodika fizičkog vaspitanja*. Novi Sad: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
17. Lewis, R. (2001) Classroom discipline and student responsibility: the students' view. *Teaching and Teacher Education*, 17, 307–319.
18. Lukić, N., Vukićević, V., Škundrić, G., Vignjević, S. (2019). Motivacione orijentacije učenika osnovne škole u nastavi fizičkog vaspitanja. *Sportske nauke i zdravlje*, 9(2), 15-21.
19. Maslov H. (1982). *Motivacija i ličnost*. Beograd: Nolit.
20. Moreno, J., González-Cutre, D., Albo, J., Cervelló, E. (2010). Motivation and Performance in Physical Education: An Experimental Test. *Journal of Sports Science and Medicine*, 9(1), 79 – 85.
21. Ntoumanis, N. (2001) A self-determination approach to the understanding of motivation in physical education. *British journal of educational psychology*, 71(2), 225-242.
22. Ntoumanis, N., Pensgaard, A., Martin, C., Pipe, K. (2004). An idiographic analysis of amotivation in compulsory school physical education. *Journal of sport and exercise psychology*, 26(2), 197-214.
23. Orlić, A. (2022). *Psihologija u fizičkom vaspitanju – odabrane teme*. Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
24. Papaioannou, A. (1994). Development of a questionnaire to measure achievement orientations in physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 65(1), 11-20.

25. Rodrigues, F., Monteiro, D., Teixeira, D. S., & Cid, L. (2020). The relationship between teachers and peers' motivational climates, needs satisfaction, and physical education grades: An AGT and SDT approach. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(17), 6145.
26. Rot, N. (2004). Opšta psihologija. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
27. Ryan, M. R., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.
28. Scruggs, P., Beveridge, S., Eisenman, P. , Watson, D., Shultz, B., Ransdell, L. (2003). Quantifying physical activity via pedometry in elementary physical education. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 35(6), 1065-1071.
29. Seifriz, J. , Duda, J., Chi, L. (1992.), The relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and beliefs about success in basketball. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 14, 375-391.
30. Treasure, D., Roberts, G. (1998.), Relationship between female adolescents' achievement goal orientations, perceptions of the motivational climate, beliefs about success and sources of satisfaction in basketball. *International Journal of Sport Psychology*, 29, 211-230.
31. Van Wersch, A., Trew, K., Turner, I. (1992). Post-primaty school pupils' interest in Physical education: age and gender differnces. *British Journal of Educational Psychology*, 62(1), 56-72.
32. Vilhjalmsson, R., Thorlindsson, T. (1998). Factors related to physical activity: a study of adolescents. *Social Science & Medicine*, 47(5), 665-675.
33. Zach, S., Cohen, R., Arnon, M. (2020). Motivational Climate in Physical Education Classes: Is It Really Determined by the Instructional Model? *The Physical Educator*, 77(2), 426-446.
34. Јановић, Д. (2018). *Релације физичког селф-концепта и физичког вежбања адолесцената*. Мастер рад. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.

12. ПРИЛОГ

Твој пол (заокружи): М Ж Колико имаш година? _____ У који разред идеш? _____

Да ли тренираш неки спорт (заокружи)? ДА НЕ

Колико година си се до сада укупно бавио/ла спортом (заокружи)?

- а) Нисам се никада бавио/ла б) Мање од 1 године в) Између 1 и 3 године
г) Између 3 и 5 година д) Више од 5 година

Заокружи број поред тврдње која описује колико си у просеку физички активан током једне недеље.

- а) Нисам физички активан б) Од 0 до 1 сат б) Од 1 до 2 сата г) од 2 до 4 сата д) Више од 4 сата

У овом делу твој задатак је да заокружиш број који највише одговара томе како доживљаваш свог наставника физичког васпитања.

1	2	3	4	5				
Нимало се не слажем	Делимично се слажем	Неодлучан/ Неодлучна сам	Углавном се слажем	У потпуности се слажем				
1.	Наставник физичког васпитања је у потпуности задовољан када сваки ученик напредује у развоју вештина.			1	2	3	4	5
2.	Наставник физичког васпитања узима у обзир само најбоље резултате.			1	2	3	4	5
3.	Наставник физичког васпитања је у потпуности задовољан када ученици напорним радом долазе до напретка.			1	2	3	4	5
4.	Наставник физичког васпитања охрабрује ученике да буду бољи од својих школских другова.			1	2	3	4	5
5.	Наставник физичког васпитања је у потпуности задовољан када сваки ученик напредује у развоју вештина.			1	2	3	4	5
6.	Наставник физичког хвали ученике/це само када су бољи од школских другова/другарица			1	2	3	4	5
7.	Наставник физичког је задовољан када сваки ученик/ца научи нешто ново.			1	2	3	4	5
8.	Наставник физичког васпитања награђује само ученике који постижу најбоље резултате.			1	2	3	4	5
9.	Наставник физичког васпитања жели да буде потпуно сигуран да сам схватио/схватила како да изведем сваку вештину коју учимо пре него што пређемо на учење других вештина.			1	2	3	4	5
10.	Наставник физичког хвали ученике/це када надмаше своје школске другове/другарице.			1	2	3	4	5
11.	Наставник физичког васпитања наглашава да су грешке које ученици праве саставни део учења.			1	2	3	4	5
12.	Наставник физичког подстиче такмичење међу ученицима/ученицама			1	2	3	4	5

У овом делу твој задатак је да заокружиш број који највише одговара твом доживљају наставе физичког васпитања. Бројеви имају следеће значење:

1 – Веома мало   2 – Мало   3 – Умерено   4 – Много   5 – Веома много

Настава физичког васпитања						
Досадно	1	2	3	4	5	Занимљиво
Немотивишуће	1	2	3	4	5	Мотивишуће
Бескорисно	1	2	3	4	5	Корисно
Непријатно	1	2	3	4	5	Пријатно
Неподстицајно	1	2	3	4	5	Подстицајно
Небитно	1	2	3	4	5	Битно

У овом делу твој задатак је да заокружиш број који најбоље описује разлоге због којих учествујеш у настави физичког васпитања.

1 Уопште се не слажем	2 Не слажем се	3 Неодлучан/ неодлучна сам	4 Слажем се	5 Потпуно се слажем				
Радим физичко...								
1.	Зато што хоћу да научим различите спортске вештине.			1	2	3	4	5
2.	Зато што ми је вежбање на часу физичког васпитања забавно.			1	2	3	4	5
3.	Заиста не знам зашто.			1	2	3	4	5
4.	Зато што ћу имати проблема ако не радим.			1	2	3	4	5
5.	Зато што хоћу да наставник физичког мисли да сам добар/добра ученик/ученица.			1	2	3	4	5
6.	Зато што ми је важно да будем успешан/на у физичком васпитању.			1	2	3	4	5
7.	Зато што уживам у учењу нових спортских вештина.			1	2	3	4	5
8.	Не видим зашто су нам потребни часови физичког васпитања.			1	2	3	4	5
9.	Зато што се то очекује од мене.			1	2	3	4	5
10.	Зато што бих мислио/ла лоше о себи ако не бих радио/радила физичко.			1	2	3	4	5
11.	Зато што хоћу да напредујем у настави физичког васпитања.			1	2	3	4	5
12.	Зато што ми је интересантно и узбудљиво да вежбам на часу физичког.			1	2	3	4	5
13.	Заиста осећам да губим време на часовима физичког васпитања.			1	2	3	4	5
14.	Да наставник не би викао на мене.			1	2	3	4	5
15.	Било би ме срамота када не бих радио/радила физичко.			1	2	3	4	5
16.	Зато што мислим да је физичко васпитање корисно за моје здравље.			1	2	3	4	5
17.	Зато што сви морају да раде физичко.			1	2	3	4	5
18.	Зато што бих осећао/осећала грижу савест када не бих радио/радила физичко.			1	2	3	4	5

Твој пол (заокружи): М Ж Колико имаш година? _____ У који разред идеш? _____

Да ли тренираш неки спорт (заокружи)? ДА НЕ

Колико година си се до сада укупно бавио/ла спортом (заокружи)?

- а) Нисам се никада бавио/ла б) Мање од 1 године в) Између 1 и 3 године
г) Између 3 и 5 година д) Више од 5 година

Заокружи број поред тврдње која описује колико си у просеку физички активан током једне недеље.

- а) Нисам физички активан б) Од 0 до 1 сат б) Од 1 до 2 сата г) од 2 до 4 сата д) Више од 4 сата

У овом делу твој задатак је да заокружиш број који највише одговара томе како доживљаваш своју наставницу физичког васпитања.

1 Нимало се не слажем	2 Делимично се слажем	3 Неодлучан/ Неодлучна сам	4 Углавном се слажем	5 У потпуности се слажем				
				1	2	3	4	5
1.	Наставница физичког васпитања је у потпуности задовољна када сваки ученик напредује у развоју вештина.			1	2	3	4	5
2.	Наставница физичког васпитања узима у обзир само најбоље резултате.			1	2	3	4	5
3.	Наставница физичког васпитања је у потпуности задовољна када ученици напорним радом долазе до напретка.			1	2	3	4	5
4.	Наставница физичког васпитања охрабрује ученике да буду бољи од својих школских другова.			1	2	3	4	5
5.	Наставница физичког васпитања је у потпуности задовољна када сваки ученик напредује у развоју вештина.			1	2	3	4	5
6.	Наставница физичког хвали ученике/це само када су бољи од школских другова/другарица			1	2	3	4	5
7.	Наставница физичког је задовољна када сваки ученик/ца научи нешто ново.			1	2	3	4	5
8.	Наставница физичког васпитања награђује само ученике који постижу најбоље резултате.			1	2	3	4	5
9.	Наставница физичког васпитања жели да буде потпуно сигурна да сам схватио/схватила како да изведем сваку вештину коју учимо пре него што пређемо на учење других вештина.			1	2	3	4	5
10.	Наставница физичког хвали ученике/це када надмаше своје школске другове/другарице.			1	2	3	4	5
11.	Наставница физичког васпитања наглашава да су грешке које ученици праве саставни део учења.			1	2	3	4	5
12.	Наставница физичког подстиче такмичење међу ученицима/ученицама			1	2	3	4	5

У овом делу твој задатак је да заокружиш број који највише одговара твом доживљају наставе физичког васпитања. Бројеви имају следеће значење:

1 – Веома мало   2 – Мало   3 – Умерено   4 – Много   5 – Веома много

Настава физичког васпитања						
Досадно	1	2	3	4	5	Занимљиво
Немотивишуће	1	2	3	4	5	Мотивишуће
Бескорисно	1	2	3	4	5	Корисно
Непријатно	1	2	3	4	5	Пријатно
Неподстицајно	1	2	3	4	5	Подстицајно
Небитно	1	2	3	4	5	Битно

У овом делу твој задатак је да заокружиш број који најбоље описује разлоге због којих учествујеш у настави физичког васпитања.

1	2	3	4	5				
Уопште се не слажем	Не слажем се	Неодлучан/ неодлучна сам	Слажем се	Потпуно се слажем				
Радим физичко...								
1.	Зато што хоћу да научим различите спортске вештине.			1	2	3	4	5
2.	Зато што ми је вежбање на часу физичког васпитања забавно.			1	2	3	4	5
3.	Заиста не знам зашто.			1	2	3	4	5
4.	Зато што ћу имати проблема ако не радим.			1	2	3	4	5
5.	Зато што хоћу да наставница физичког мисли да сам добар/добра ученик/ученица.			1	2	3	4	5
6.	Зато што ми је важно да будем успешан/на у физичком васпитању.			1	2	3	4	5
7.	Зато што уживам у учењу нових спортских вештина.			1	2	3	4	5
8.	Не видим зашто су нам потребни часови физичког васпитања.			1	2	3	4	5
9.	Зато што се то очекује од мене.			1	2	3	4	5
10.	Зато што бих мислио/ла лоше о себи ако не бих радио/радила физичко.			1	2	3	4	5
11.	Зато што хоћу да напредујем у настави физичког васпитања.			1	2	3	4	5
12.	Зато што ми је интересантно и узбудљиво да вежбам на часу физичког.			1	2	3	4	5
13.	Заиста осећам да губим време на часовима физичког васпитања.			1	2	3	4	5
14.	Да наставница не би викала на мене.			1	2	3	4	5
15.	Било би ме срамота када не бих радио/радила физичко.			1	2	3	4	5
16.	Зато што мислим да је физичко васпитање корисно за моје здравље.			1	2	3	4	5
17.	Зато што сви морају да раде физичко.			1	2	3	4	5
18.	Зато што бих осећао/осећала грижу савест када не бих радио/радила физичко.			1	2	3	4	5